

Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili Ölçeği (BEDİÖ) Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması

Sinan UĞRAŞ^{1*}

Cenk TEMEL²

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, ÇANAĞKALE

² Akdeniz Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, ANTALYA

DOI: 10.31680/gaunjss.737896

Orijinal Makale / Original Article

Geliş Tarihi / Received: 15.05.2020

Kabul Tarihi / Accepted: 27.10.2020

Yayın Tarihi / Published: 14.12.2020

Öz

Bu araştırmada ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olan ilgi düzeylerinin belirlenmesi için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada AFA ve DFA analizleri farklı örneklem grupları üzerinde gerçekleştirilmiştir. AFA analizlerinin % 50.2'sini (n=113) erkek öğrenciler oluştururken %49.8'ini (n=112) kız öğrenciler olmak üzere toplam 225 öğrenci oluşturmuştur. DFA analizlerinin ise, %50.7'sini (n=110) erkek öğrenciler, % 49.3'ünü (n=107) kız öğrenciler olmak üzere toplam 217 kişi katılmıştır. Literatür taraması ve kapsam geçerliliği aşamalarından sonra kalan 30 madde öğrencilere uygulanmıştır. AFA sonucunda 10 maddelik bir yapı elde edilmiştir. Ölçekteki 10 maddenin açıkladığı toplam varyans oranının % 47.205 olduğu tespit edilmiştir. AFA'dan elde edilen sonuçları test etmek için doğrulayıcı faktör analiz yapılmıştır. DFA analiz sonuçlarına göre [χ^2 /sd (2.16), CFI (.94), GFI (.93), AGFI (.89), IFI (.94), NFI (.90), RMSEA (.07)] elde edilen sonuçların kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre Beden Eğitimi Dersine İlgili Ölçeğinin (BEDİÖ) geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna ulaşılmıştır. Ölçeğin, sosyo ekonomik düzey, yaş, eğitim vb. özellikleri farklı gruplarla geçerlik ve güvenilirlik işlemlerinin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi dersi, İlgisi, Geçerlik, Güvenilirlik

Validity and Reliability Study for Physical Education Course Interest Scale

Abstract

In this study, it is aimed to develop a valid and reliable measurement tool for determining the interest level of students studying in secondary school to physical education lesson. In the research, AFA and DFA analyzes were carried out on different sample groups. A total of 225 students, male students constitute 50.2% (n=113) of the AFA analysis, whereas female students constitute 49.8% (n=112). A total of 217 students, including 50.7% (n = 110) male students and 49.3% (n = 107) female students, participated in the DFA analysis. The remaining 30 items were applied to the students after the literature review and scope validity stages. As a result of the AFA, a 10-item structure was obtained. It was determined that the total variance rate explained by 10 items in the scale was 47.205%. Confirmatory factor analysis was performed to test the results obtained from AFA. According to the DFA analysis results [χ^2 / sd (2.16), CFI (.94), GFI (.93), AGFI (.89), IFI (.94), NFI .90), RMSEA (.07)] It was determined to be at an acceptable level. According to the results of the research, it was found that the Scale of Interest in Physical Education Course (SIPEC) is a valid and reliable measurement tool. The scale's characteristics such as socioeconomic level, age, education etc. are suggested to perform validity and reliability procedures with different groups.

Keywords: Physical Education Class, Interest, Validity, Reliability

* Sorumlu Yazar: Sinan UĞRAŞ

E-mail: sinanugras@gmail.com

Giriş

Bireyin kendi ilgi duyduğu alanları ve konuları keşfetmesi yaşamı boyunca başarısını belirleyen önemli etkilerden birisidir. Bu nedenle, eğitimin tüm kademelerinde öğrencilerin ilgilerinin açığa çıkarılması ardından buna göre yönlendirilmeleri son derece önemlidir. Bu yüzden, günümüzde öğrencilerin ilgi duydukları alanları açığa çıkarabilmek için öğretim yöntem ve tekniklerinde de özelleşmeye gidilerek ilgi alanına dayalı öğrenme modelleri dahi ortaya çıkmıştır (Kayalar ve Arı, 2017). Okul ortamında öğrencinin derse olan ilgisi akademik başarıyı etkileyen önemli faktörlerden birisidir (Akın ve ark., 2015). Öğrencilerin ilgi duydukları alanlara ilişkin gelişim gösterebilmeleri için öğretim programları, okul içi ve dışında gerçekleştirilecek eğitim faaliyetleri ile de desteklenerek eğitim içerikleri zenginleştirilmeye çalışılmaktadır.

İlgi “Belirli bir olay veya etkinliğe yakınlık duyma, ondan hoşlanma ve ona öncelik tanıma” (TDK, 2019) veya bir kavrama karşı duyulan pozitif duygusal tepki, öğretim faaliyetlerinin içinde olmaya istekli olmak şeklinde tanımlanmıştır (Swarat, 2009). Diğer bir taraftan, ilgi kişinin objeye, bir eyleme ya da bir kimseyle ilişki kurması ve belirli bir süreklilikle bağlanması olarak ta ifade edilmektedir. Bazı çalışmalarda ise ilgi, bireyin bir ihtiyacını karşılayan öğrenilmiş hoşlanma veya hoşlanmama duygusu olarak belirtilmiştir (Özoğlu, 1977, Akt. Deniz, 2008). Hidi ve Renninger (2006) öğrenciler için ilginin, durumsal ve kişisel olmak üzere iki boyutu olduğuna işaret etmektedirler. Buna göre, kişisel ilgi; kişisel anlam, tercih ve değere dayanan, öğrenme görevlerine veya içeriğine karşı kişi merkezli psikolojik bir eğilimdir. Durumsal ilgi ise, bir öğrenci ile öğrenme bağlamı arasındaki etkileşime odaklanan görece daha kısa vadeli bir ilgi türüdür. Ayrıca bilişsel uyarım, olumlu duygu ve kişisel değer vermenin her iki ilgi türünde de temel unsurlar olduğuna dikkat çekilmektedir (Chen ve Wang, 2017).

Öte yandan, ilginin nasıl bir gelişim sürecinin olduğu ve bu sürecin evrelerinin neler olabileceği de önemli bir araştırma problemidir. Araştırma sonuçlarına göre, ilginin gelişiminin üç aşamada gerçekleşmektedir. Buna göre, birinci aşamada erken durumsal ilginin, dışsal bir uyarım tarafından tetiklendiği, ikinci aşamada belirli bir öğrenme süreci boyunca sürdürülen durumsal ilginin sağlandığı ve üçüncü aşamada kalıcı hale gelmeye başlayan kişisel ilginin, durumsal ilgi temeli üzerinde şekillendiğine işaret edilmektedir (Krapp 2002; Akın ve ark., 2015). Öte yandan, Hidi ve Renninger (2006) ise öğrenciler açısından ilginin geliştirilmesi ve derinleştirilmesini

dört aşamada tanımlanmaktadır. Onlara göre bu aşamalar; tetiklenen durumsal ilgi, sürdürülen durumsal ilgi, bunun sonucunda ortaya çıkan kişisel ilgi ve gelişmiş kişisel ilgidir. Buradan hareketle, okul ortamlarında öğrencilerin durumsal ilgisini tetikleyecek içerikler sunulmaya çalışıldığı ve dersler aracılığıyla durumsal ilginin sürdürülmesi sonucunda da kalıcı kişisel ilginin oluşmasının sağlanmaya çalışıldığı söylenebilir. Ancak öğrencilerde tetiklenen ilginin kalıcılığı ve yaşam boyu sürdürülüp sürdürülebileceğine ilişkin yeterli bir açıklama da henüz yapılamamaktadır.

Öğrenciler üzerine yapılmış olan araştırmalarda öğrencilerin derslere ve okula olan ilgilerinin, meslek seçimleri ile akademik başarıları arasında bir ilişkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Söz konusu bu araştırmalar genel olarak üç grupta toplanmakta ve ilgi ile dikkat, ilgi ile hedef, ilgi ile öğrenme düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığına odaklanmaktadır (Hidi ve Renninger, 2006). Ayrıca öğrencilerin bir alan, konu veya içeriğe olan ilgilerinin onların cinsiyetleri, sosyo ekonomik düzeyleri ile sosyo kültürel yaşamlarıyla da yakından ilişkili olduğu ve bu durumun, öğrencilerin meslek seçimlerini de etkileyebileceğine işaret edilmektedir (Temel, 2004; Yaman ve ark., 2004; Deniz ve ark., 2014).

Beden eğitimi dersi bağlamında ise ilgi, “bir faaliyetin özelliklerinin bireye cazip etkisi” olarak tanımlanmaktadır (Chen ve ark., 2006). Öğrencilerin beden eğitimi dersine olan ilgi düzeyleri dersin amacına ulaşmada önemli olduğu düşünülmektedir. Nitekim araştırmalarda beden eğitimi dersine olan ilginin en önemli motivasyon etkilerinden birisinin hem beden eğitimi dersi içerisinde hem de okul dışında fiziksel etkinliklere katılım şansı tanınması olduğu ifade edilmiştir (Huang ve Gao, 2013; Shen ve Chen, 2006). Ayrıca beden eğitimi dersinde gerçekleşen etkinliklerin eğlenceli geçmesinin öğrencilerin derse olan ilgi düzeylerini arttırabileceği ifade edilmiştir (Huang ve Gao, 2013). Öğrencilerin genel olarak okula ama özel olarak ta derslere olan ilgileri üzerinden değerlendirildiğinde beden eğitimi ve spor dersinin yapılan birçok araştırmaya göre eğitimin tüm kademelerinde öğrencilerin en çok ilgi duydukları, sevdikleri ve olumlu tutumlarının olduğu derslerin başında geldiği görülmektedir (Yaman vd., 2004; Özyürek vd., 2015; Özcan vd., 2016; Temel ve Güllü, 2016; Keskin vd. 2016). Roure ve diğerlerinin (2019) beden eğitimi dersinde ortaya çıkan ve anlık zevk, keşif niyeti, dikkat talebi, yenilik ve meydan okuma olarak beş boyutta tanımladıkları durumsal ilginin bu dersi okuldaki diğer derslerden ayıran en güçlü yanı olabileceği değerlendirilmektedir. Bu araştırma ile ortaokul

öğrencilerinin beden eğitimi dersine olan ilgi düzeylerinin belirlenmesi için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine olan ilgi düzeylerinin belirlenebilmesi için geliştirilen ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirlik aşamaları, aşağıda açıklanan aşamalar takip edilerek gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Malatya Yeşilyurt ilçesine bağlı ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Araştırma verileri 2019-2020 eğitim ve öğretim yılında beş farklı ortaokulda öğrenim gören 442 öğrenciden toplanmıştır. Anket formları eksik ve hatalı olan 58 form araştırmadan çıkarılmıştır. Açıklayıcı (AFA) ve doğrulayıcı faktör analiz (DFA) sürecinde farklı örneklem grupları üzerinde işlemler yürütülmüştür. Araştırmalar açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinin farklı gruplarla yapılmasını önermektedir (Worthington ve Whittaker, 2006). Ölçek geliştirme çalıştırmalarında madde sayısının 5 ile 10 katı arasında örneklem sayısının yeterli olduğu belirtilmiştir (Bryman ve Cramer, 2001; Tavşancıl, 2006). Bu anlamda madde sayısının 26 olması bakımından hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizinde kullanılan örneklem sayılarının yeterli olduğu ifade edilebilir.

Tablo1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizine Göre Dağılımları

			f	%
Açıklayıcı Faktör Analizi	Cinsiyet	Erkek	113	50.2
		Kız	112	49.8
		Toplam	225	100.0
	Sınıf Düzeyi	5. Sınıf	73	32.4
		6. sınıf	38	16.9
		7. sınıf	63	28.0
		8. sınıf	51	22.7
Toplam	225	100.0		
Doğrulayıcı Faktör Analizi	Cinsiyet	Erkek	110	50.7
		Kız	107	49.3
		Toplam	217	100.0
	Sınıf Düzeyi	5. Sınıf	73	33.6
		6. sınıf	38	17.5
		7. sınıf	63	29.0
		8. sınıf	43	19.8
Toplam	217	100.0		

Tablo 1 incelendiğinde AFA'ya katılan öğrencilerin % 50.2'sinin (n=113) erkek öğrencilerden %49.8'inin ise (n=112) kız öğrencilerden olmak üzere toplam 225 kişiden oluştuğu görülmektedir. AFA'ya katılan öğrencilerin % 32.4'ünü 5. Sınıf, % 16.9'unu 6. Sınıf, % 28'ini 7. Sınıf ve % 22.7'sini 8. Sınıflar olarak dağılım göstermiştir. DFA'ya %50.7'sini (n=110) erkek öğrenciler, % 49.3'ünü (n=107) kız öğrenciler olmak üzere toplam 217 öğrenci katılmıştır. Sınıf düzeyine göre DFA'ya katılan öğrencilerin % 33.6'sını 5. Sınıf, % 17.5'ini 6. Sınıf, % 29'unu 7. Sınıf ve % 19.8'ini 8. Sınıflar oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Beden eğitimi dersine ilgi ölçeği hazırlama aşamasında öncelikle ders ile ilgili alan yazın incelenmiştir. Ardından beden eğitimi dersi ile ilgili anket ve ölçekler (Chen, Darst ve Pangrazi, 1999; Demirhan ve Altay, 2001; Temel, 2004; Güllü ve Güçlü, 2009; Keller, 2010; Dinçer, 2015; Akın, Uğur ve Akın, 2015; Mazer, 2013) incelenmiş ve 30 maddelik bir havuz oluşturulmuştur. Maddelerin kapsam geçerliliği için alanında uzman 5 farklı kişiye madde havuzu gönderilmiştir. Kapsam geçerliliği için Lashwe tekniği kullanılmış olup “kaldırılmalı”, “düzeltmeli” ve “uygundur” şeklinde uzman görüşü alınmış ve 4 maddenin ölçek havuzundan çıkarılmasına karar verilmiştir (Lashwe, 1975). Anlamlılık olarak kapsam geçerlilik oranı $\alpha = 0.05$ kabul edilirken kapsam geçerlilik değeri en az 0.63 bulunmuştur. Maddelerin anlaşılabilirliğini test etmek için 50 öğrenciyle ön uygulama yapılmış ve ön uygulamadan elde edilen geri dönüşlere göre gerekli yazım ve dil düzeltmeleri yapılarak ölçeğe son hali verilmiştir. Ölçek maddeleri 5'li likert dereceleme ile ölçeklendirilmiştir. Maddeler “Tamamen Katılıyorum (5)” ile “Kesinlikle Katılmıyorum (1)” arasında puanlandırılmıştır.

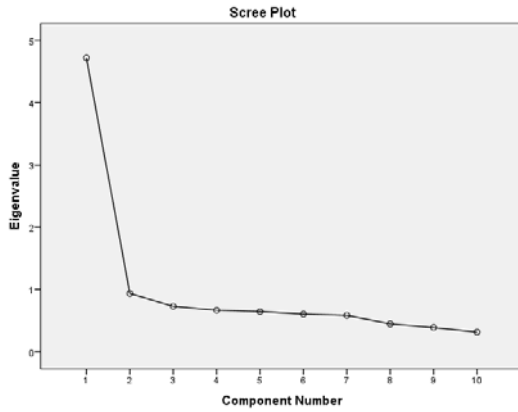
Verilerin Analizi

Beden eğitimi dersine ilgi ölçeğinin yapı geçerliliğinin test edilmesi amacıyla önce açımlayıcı faktör analizi (AFA) daha sonra ise doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. AFA için SPSS 23.0 DFA için AMOS 23.0 programları kullanılmıştır. AFA'da Kasier - Meyer – Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik testleri ile faktör analiz uygunluğu kontrol edilmiştir. AFA sonuçları sonucu oluşan modelin test edilmesi amacıyla χ^2/sd , NFI, GFI, IFI, AGFI, CFI ve RMSEA değerleri incelenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği için t testi, cronbach alpha değerine bakılmıştır.

Bulgular

Açımlayıcı Faktör Analizi

Beden eğitimi dersine ilgi ölçeği (BEDİÖ) verilerinin yapı geçerliliğine uygunluğunun testi için KMO (Kaiser-Meyer Olkin) katsayısı ve Barlett Sphericity testi sonuçları incelenmiştir. KMO değeri .89 bulunurken Bartlett's Küresellik Testi sonucu ise 2244.638 ($p=0.00$) serbestlik derecesi (325) olarak bulunmuştur. KMO (.89) ve Bartlett Sphericity testi ($\chi^2=3844.513$, $df:325$, $p<.001$) sonuçları verilerin faktör analizi için uygun bir veri seti olduğunu göstermiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014; Field, 2013). Döndürme öncesi maddeler arası düzeltilmiş korelasyon değeri .30 un altında olan 16 madde ölçek formundan çıkarılmıştır (Büyüköztürk, 2016). Faktör analizinde 10 maddenin öz değeri 1 olacak şekilde varimax eksen döndürmesi işlemi gerçekleştirilmiştir. Daha sonra maddelerin öz değerine göre (scree pilot) faktör sayısına karar verilmiştir. Ölçeğin 1. faktörden sonraki katkıları düşük olması ve açıkladıkları varyans oranının yeterli olmaması sebebi ile tek faktörlü bir yapıda olmasına karar verilmiştir.

Şekil 1. Beden Eğitimi Dersine İlgili Ölçeği Maddelerinin Öz Değerine Göre Çizilen Çizgi Grafiği

Tablo 2. BEDİÖ Faktör Analizine İlişkin Özdeğer ve Varyans Sonuçları

Faktör	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Toplam Varyans
1	4.720	47.205	47.205

Tablo 2 incelendiğinde faktör analizi sonuçlarında özdeğerin 4.720 ve toplam açıkladığı varyans oranının % 47.205 olduğu görülmektedir. Tek faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın en az % 30 olması gerektiği ifade edilmiştir (Büyüköztürk, 2002).

Faktör yüklerinin .640 ile .749 arasında değiştiği görülmüştür. Bu anlamda ölçeğin uygun koşulları sağladığı ifade edilebilir.

Tablo 3. Beden Eğitimi Dersine İlgili Ölçeğinin (BEDİÖ) Ortalama, Standart Sapma, Faktör Yük Dağılımları

Maddeler		x	ss	Madde faktör yükü
M4	Beden eğitimi dersinde işlenen konuları severim.	4.9	.90	.640
M5	Beden eğitimi dersinde yaptığımız etkinlikler kendimi iyi hissettirir.	4.53	.79	.739
M7	Beden eğitimi derslerinde yapılan etkinlikler kendimi mutlu hissettirir.	4.47	.92	.749
M8	Beden eğitimi derslerinde kendimi enerjik hissederim.	4.54	.81	.707
M9	Beden eğitimi derslerinde öğrenilen yeni konular beni mutlu eder.	4.30	.96	.650
M15	Beden eğitimi derslerinde öğrendiğim konuların gelecekte yararlı olduğunu bilirim.	4.37	.97	.636
M20	Beden eğitimi dersinin fiziksel gelişimim için yararlı olduğunu bilirim.	4.68	.69	.746
M24	Beden eğitimi dersinde benden neler beklendiğinin farkındayım.	4.31	.95	.649
M25	Beden eğitimi dersindeki etkinliklerin sağlığım için yararlı olduğunun farkındayım.	4.66	.72	.647
M26	Beden eğitimi dersinde öğrendiğim etkinliklerin okul dışında yararlı etkileri olduğunu bilirim.	4.49	.91	.693

Doğrulayıcı Faktör Analizi

10 maddeden oluşan ve tek faktörlü ölçeğin yapısı AMOS 23 programı kullanılarak test edilmiştir. Normallik analizi için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Çarpıklık (1.389) ve basıklık (.934) değerleri + 1.5 ile – 1.5 arasında değişmesi nedeni ile verilerin normal dağıldığı anlaşılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2007). Daha sonra maximum likelihood ile DFA analizi uygulanmıştır.

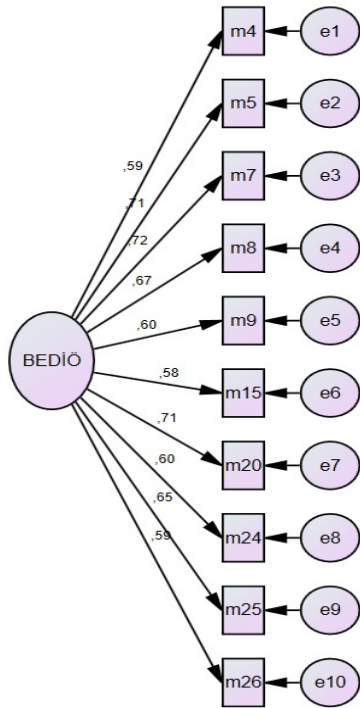
Tablo 3. Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Min	Max	X	Ss	Çarpıklık	Basıklık
1.10	5.00	4.47	.59	1.389	.934

Tablo 4. DFA Uyum İyiliği Değerleri

Kabul Edilebilir İndex Değerleri	Değerler
$\chi^2/sd < 5$	2.16
GFI > 0.90	.93
CFI > 0.90	.94
AGFI > 0.90	.89
NFI > 0.95	.90
IFI > 0.90	.94
RMSEA < 0.08	.07

Tablo 4 incelendiğinde DFA analiz sonuçlarının [χ^2/sd (2.16), CFI (.94), GFI (.93), AGFI (.89), IFI (.94), NFI .90), RMSEA (.07)] kuramsal yapıyla uyumlu olduğu tespit edilmiştir (Bayram, 2013; Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2016).

Şekil 2. Beden Eğitimi Dersine İlgili Ölçeği Yol Analizi ve Faktör Yükleri

Şekil 2 incelendiğinde Beden Eğitimi Dersine İlgili Ölçeği'nin faktör yüklerinin .58 ile .72 arasında değiştiği gözlemlenmiştir. Ölçeğin kullanılması için kabul edilebilir değerler içerisinde olduğu tespit edilmiştir.

Ölçüt geçerliliği çalışmaları

Beden Eğitimi Dersine İlgili Ölçeğinin (BEDİÖ) iç ölçüt geçerliliği kapsamında % 27'lik alt ve üst grupların arasındaki puan farkı için t testi analizi yapılmıştır. İki

ortalama arasında anlamlı farkın olması gerekmektedir (Erkuş, 2012; Tavşancıl, 2006). % 27'lik alt ve üst grupların t testi sonuçları ve madde çıkarıldığında alpha değerleri tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. % 27'lik Alt ve Üst Grupların Arasındaki Farka İlişkin T Testi Sonuçları ve Madde Çıkarıldığında Alpha Değeri

Madde	Madde çıkarıldığında Alpha değeri	Alt % 27- Üst % 27 t değeri	p
M4	.85	-6.55	.00
M5	.86	-7.83	.00
M7	.86	-12.15	.00
M8	.85	-11.59	.00
M9	.86	-5.90	.00
M15	.87	-7.65	.00
M20	.86	-6.14	.00
M24	.86	-3.35	.01
M25	.85	-3.72	.00
M26	.85	-4.11	.00

Tablo 3 incelendiğinde % 27 alt grup ile % 27'lik üst grup arasındaki T testi değerlerinin -3.35 ile -12.15 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Madde çıkarıldığında cronbach alpha değeri .85 ile .87 arasında değişim gösterdiği tespit edilmiştir. İç güvenilirlik için yapılan cronbach alpha testi değerleri .87 olduğu tespit edilmiştir. Bu değerler ölçeğin ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine olan ilgilerinin ölçülmesinde güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma ile ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilgi düzeylerinin belirlenmesi için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçek geliştirme sürecinde derse ilgi, spora ilgi ve beden eğitimi dersine tutum ile ilgili çalışmalar incelenerek (Chen, Darst ve Pangrazi, 1999; Akın, Uğur ve Akın, 2015; Demirhan ve Altay, 2001; Dinçer, 2015; Keller, 2010; Güllü ve Güçlü, 2009; Mazer, 2013; Temel, 2004) 30 maddelik taslak form oluşturulmuştur. Kapsam geçerliliği için uzman görüşü alınmış ve 4 madde anket formundan çıkartılmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizinin yapılabilmesi için ölçek formu 225 öğrenciye uygulanmıştır. AFA sonucunda ölçek formundan 16 madde çıkartılmıştır. Ölçeğin tek faktörlü ve 10 maddeden olduğu tespit edilmiştir. Ölçekteki 10 maddenin

açıkladığı toplam varyans oranının % 47.205 olduğu tespit edilmiştir. BEDİÖ'nün yapı güvenilirliğinin test edilmesi amacı ile Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. DFA analiz sonuçlarına [χ^2/sd (2.16), GFI (.93), CFI (.94), AGFI (.89), NFI .90), RMSEA (.07)] elde edilen sonuçların kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir (Bayram, 2013; Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2016). Ölçüt geçerliliği için alt ve üst (% 27) gruplar arasındaki farka bakılmıştır. Maddeler arasındaki puan farklarının anlamlı ve T testi değerlerinin -3,35 ile -12.15 arasında değiştiği tespit edilmiştir. İç güvenilirlik için yapılan cronbach alpha testi sonucu .87 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar BEDİÖ'nün ölçme aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

Renninger ve Hidi (2016) ilginin, tüm insan hareketlerini harekete geçiren motivasyonel bir araç olduğunu ifade etmiştir. Bu durumun beden eğitimi içinde geçerli olduğu ifade edilebilir. Roure ve Pasco (2018), yaptığı araştırma durumsal ilginin beden eğitimi dersinde öğrenmenin gerçekleşmesinde etken olduğunu tespit etmiştir. Beden eğitimi dersine olan ilgi düzeyinin artması beden eğitimi dersi amaçlarının gerçekleştirilmesi için önemli olduğu söylenebilir. Bu anlamda öğrencilerin beden eğitimi dersine olan ilgi düzeylerinin ölçülmesi gerekliliğinin olduğu ifade edilebilir. Yurt içi çalışmalar incelendiğinde Beden eğitimi dersine karşı öğrencilerin çeşitli duygu durumlarını, tutumlarını, kaygı düzeylerini ve derse güdülenme düzeylerini ölçen birçok ölçme aracı mevcuttur (Ada ve ark., 2012; Daşdan, Aşçı, Kazak ve Altıparmak, 2012; Demirhan ve Altay, 2001; Güllü ve Güçlü, 2009; Mülazımoğlu-Ballı ve Aşçı, 2006). Yurt içi çalışmalar incelendiğinde beden eğitimi dersine ilgi ile alakalı bir ölçeğe rastlanmamıştır. Bu ölçek ile öğrencilerin beden eğitimi dersine olan ilgi düzeylerinin belirlenebileceği söylenebilir. Beden eğitimi dersi programının hedeflerine ulaşmada program ve öğretmen niteliğinin yanında öğrencilerin derse olan ilgi ve tutumları da önemli olduğu ifade edilebilir. Beden eğitimi dersine ilgi konusuna dair yurt içi çalışmalara rastlanılmazken yurt dışı birçok çalışma (Chen ve Wang, 2017; Friskawati, Widaningsih ve Illahi, 2019; Lentillon-Kaestner ve Roure, 2019; Roure ve Pasco, 2018) olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, Beden Eğitimi Dersi İlgili Ölçeğinin (BEDİÖ) ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine olan ilgilerinin belirlenmesinde güvenilir bir ölçme aracı olduğu ve bu alanda kullanılabileceği söylenebilir. Ölçeğin, sosyo ekonomik düzey, yaş, eğitim vb. özellikleri farklı gruplarla geçerlik ve güvenilirlik işlemlerinin yapılması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Ada, E. N. D., Aşçı, F. H., Çetinkalp, F. Z. K., ve Altıparmak, M. E. (2012). Sürekli Optimal Performans Duygu Durum-2 (Sopdd-2) Ölçeğinin Beden Eğitimi Dersi İçin Değerlendirilmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 43-49.
- Akın, A., Erol, E. ve Akın, Ü. (2015) Derse İlgili Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi* 23 (4), 1471-1480.
- Bayram, N. (2013). Yapısal eşitlik modellemesine giriş: AMOS uygulamaları (2. baskı). İstanbul: Ezgi Kitabevi.
- Bryman, A. and Cramer, D. (2001). *Quantitative Data Analysis with SPSS Release 10 for Windows*, Routledge, London.
- Baudin, N., Aluja, A., Rolland, J. P. and Blanch, A. (2011). The role of personality in satisfaction with life and sport. *Psicologia Conductual*, 19(2), 333-345
- Biddle, S. J. and Asare, M. (2011). Physical activity and mental health in children and adolescents: a review of reviews. *British journal of sports medicine*, 45(11), 886-895.
- Büyüköztürk Ş (2002) Sosyal bilimler için veri analizi veri el kitabı. Pegema Yayıncılık, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). Veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
- Chen, A., Ennis, C., Martin, R. and Sun, H. (2006). Situational interest-A curriculum component enhancing motivation to learn. In S.A. Hogan (Ed.), *New development in learning research* (pp. 235–261). New York, NY: Nova Science Publishers
- Chen, A. and Wang, Y. (2017). The role of interest in physical education: A review of research evidence. *Journal of Teaching in Physical Education*, 36(3), 313-322.
- Crosbie, A. (2012). The effect of physical training in children with asthma on pulmonary function, aerobic capacity and health-related quality of life: a systematic review of randomized control trials. *Pediatric exercise science*, 24(3), 472-489.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2014). Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları. Ankara: Pegem Akademi.
- Daşdan, A. E. N., Aşçı, F. H., Kazak, Ç. F. Z. ve Altıparmak, M. E. (2012). Durumsal Güdülenme Ölçeği'nin (Dgö) Beden Eğitimi Ders Ortamı İçin Geçerlik Ve Güvenirliği. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 7-12.

- Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
- Deniz, K.Z. (2008) Uzmanlık Gerektiren Mesleklere Yönelik Bir İlgi Envanteri Geliştirme Çalışması. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı Ölçme Ve Değerlendirme Bilim Dalı.
- Deniz, K. Z., Türe, E., Uysal, A. ve Akar, T. (2014). Investigation of vocational interest and vocational preference in terms of gender and socio-economic status. *Eurasian Journal of Educational Research*, 57, 91-112 <http://dx.doi.org/10.14689/ejer.2014.57.1>
- Dinçer, S. (2015). Farklı Eğitsel Arayüzler Kullanılarak Hazırlanan Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımlarının Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Motivasyonlarına, Derse İlgilerine, Bilgisayar Destekli Öğretimi Değerlendirmelerine Ve Bilişsel Yüklerine Etkisi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- Dumith, S. C., Gigante, D. P., Domingues, M. R. and Kohl III, H. W. (2011). Physical activity change during adolescence: a systematic review and a pooled analysis. *International journal of epidemiology*, 40(3), 685-698.
- Erkuş, A. (2012). Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Fedewa, A. L. and Ahn, S. (2011). The effects of physical activity and physical fitness on children's achievement and cognitive outcomes: a meta-analysis. *Research quarterly for exercise and sport*, 82(3), 521-535.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. London; Sage.
- Friskawati, G. F., Widaningsih, S. and Illahi, R. (2019). Observing student's situational interest based on the implementation of reward and punishment in physical education. *Jurnal SPORTIF: Jurnal Penelitian Pembelajaran*, 5(2), 198-214.
- Garna, A.C, Donetta, J., Jenkinsc, C. and Jenkinsc, J.M. (2011). A qualitative analysis of individual interest in middle school physical education: perspectives of early-adolescents. *Physical Education and Sport Pedagogy* Vol. 16, No. 3, July 2011, 223–236.

- Gordon-Larsen, P., Adair, L. and Popkin, B. (2002). US adolescent physical activity and inactivity patterns are associated with overweight: the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *Obes Res*, 10, 141-9.
- Güllü, M. ve Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirmesi, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 5-22.
- Hidi, S. ve Renninger, K. A. (2006). The four-phase model of interest development. *Educational Psychologist*, 41, 111–127. doi.org/10.1207/s15326985ep4102_4
- Hoare, E., Milton, K., Foster, C. and Allender, S. (2016). The associations between sedentary behaviour and mental health among adolescents: a systematic review. *International journal of behavioral nutrition and physical activity*, 13(1), 108.
- Hooper, D., Coughlan, J. and Mullen, M. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Huang, C. and Gao, Z. (2013). Associations between students' situational interest, mastery experiences, and physical activity levels in an interactive dance game. *Psychology, health ve medicine*, 18(2), 233-241.
- Hu, L. T. And Bentler, P. M. (1999). Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structural Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- Kalaycı, Ş. (2010). Faktör analizi, SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (5. bs.). Ankara: Asil Yayın.
- Kayalar, F. ve Arı, T.G. (2017) Study Into the Views of Classroom Teachers Upon Interest-Based Learning in Primary Schools. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 6/42017s. 2776-2787.*
- Keller, J.M. (2010). Motivational design for learning and performance: The ARCS model approach. New York, NY: Springer.
- Kesin N., Öncü, E. ve Kılıç, S. K. (2016) Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum ve Öz-Yeterlikleri. *Ankara Üniv Spor Bil Fak*, 2016, 14 (1), 93-107.
- Kline, R. B. (2016). Principle and practice of structural equation modelling (4. bs.). New York, NY: The Guilford Press

- Lashwe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28, 563-575.
- Lentillon-Kaestner, V. and Roure, C. (2019). Coeducational and single-sex physical education: students' situational interest in learning tasks centred on technical skills. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 24(3), 287-300.
- Mammen, G. and Faulkner, G. (2013). Physical activity and the prevention of depression: a systematic review of prospective studies. *American journal of preventive medicine*, 45(5), 649-657.
- Martin, M. W., Martin, S. and Rosengard, P. (2010). PE2GO: Program evaluation of a physical activity program in elementary schools. *Journal of Physical Activity and Health*, 7(5), 677-684.
- Mazer, J. P. (2013). Validity of the student interest and engagement scales: Associations with student learning outcomes. *Communication Studies*, 64(2), 125-140, doi:10.1080/10510974.2012.727943.
- MEB. (2018). Ortaokul Beden eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018120201950145-BEDEN%20EGITIMI%20VE%20SPOR%20OGRETIM%20PROGRAM%202018.pdf> (Erişim tarihi:10.09.2019).
- Mülazımoğlu-Ballı, Ö. ve Aşçı, F. H. (2006). Reliability And Validity Of Social Physique Anxiety Scale. *Hacettepe Journal Of Sport Sciences*, 17(1), 11–19.
- Özcan, G., Mirzeoğlu A.D. ve Çoknaz, D. (2016). Öğrenci gözüyle beden eğitimi ve spor dersi ve öğretmeni. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 270-291.
- Özyürek A., Özkan, İ. Bedge, Z., Yavuz, N.F. (2015) Okul Öncesi Dönemde Beden Eğitimi ve Spor. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)* July 2015: Special Issue Doi: 10.14486/IJSCS314
- Pratt, H. D., Patel, D. R. and Greydanus, D. E. (2003). Behavioral aspects of children's sports. *Pediatric clinics of North America*, 50(4), 879-99.
- Renninger, K.A. and Hidi, S.E. (2016). *The power of interest for motivation and engagement*. New York, NY: Routledge.
- Roure, C. and Pasco, D. (2018). The impact of learning task design on students' situational interest in physical education. *Journal of teaching in physical education*, 37(1), 24-34.

- Sagatun, A., Søgaard, A. J., Bjertness, E., Selmer, R. And Heyerdahl, S. (2007). The association between weekly hours of physical activity and mental health: a three-year follow-up study of 15–16-year-old students in the city of Oslo, Norway. *BMC public health*, 7(1), 155.
- Sallis, J. F. and McKenzie, T. L. (1991). Physical education's role in public health. *Research quarterly for exercise and sport*, 62(2), 124-137.
- Shen, B. and Chen, A. (2006). Examining the interrelations among knowledge, interests, and learning strategies. *Journal of Teaching in Physical Education*, 25(2), 182-199.
- Singh, A., Uijtdewilligen, L., Twisk, J. W., Van Mechelen, W. and Chinapaw, M. J. (2012). Physical activity and performance at school: a systematic review of the literature including a methodological quality assessment. *Archives of pediatrics ve adolescent medicine*, 166(1), 49-55.
- Hidi, S. And Renninger, K. (2006) The Four-Phase Model of Interest Development, *Educational Psychologist*, 41:2, 111-127, DOI: 10.1207/s15326985ep4102_4
- Swarat, S. L. (2009). What Makes Science Interesting? Investigating middle school students' interest in school science. Northwestern University.
- Vella, S. A., Cliff, D. P., Magee, C. A., ve Okely, A. D. (2014). Sports participation and parent-reported health-related quality of life in children: longitudinal associations. *The Journal of pediatrics*, 164(6), 1469-1474.
- TDK <https://sozluk.gov.tr/> (ilgi tanımı)
- Temel, C. (2004). Farklı sosyo-ekonomik düzeylerde bulunan ortaöğretim öğrencilerinin spora ilgileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Ankara üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Halk Eğitimi Programı.
- Tavşancıl, E. (2006). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel Yayın.
- Yaman, M., Dervişoğlu, S., Soran, H. (2004) Orta Öğretim Öğrencilerinin Derslere İlgilerinin Belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 2004, Sayı: 27, 232 – 240.
- Worthington, R. L. and Whittaker, T. A. (2006). Scale development research a content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806-838.